

Üniversite Öğrencilerinin Bazı Kişilik Özelliklerine Göre Sınav Kaygısının İncelenmesi¹

Investigation to Test Anxiety according to Some Personality Characteristics of University Students

Süleyman DÜNDAR

Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF, ANS Kampüsü, Afyonkarahisar

Şenay YAPICI

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ANS Kampüsü, Afyonkarahisar

Birol TOPÇU

Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF, ANS Kampüsü, Afyonkarahisar

ÖZET

Sınav kaygısı, öğrencilerin sınavlardaki başarılarını olumsuz yönde etkilemektedir. Öğrencilerin kişilik özelliklerine göre, sınav kaygısı farklılık gösterebilmektedir. Bu çalışmada, öğrencilerin kişilik özelliklerine göre sınav kaygı düzeyleri incelenmiştir. Ölçme araçları olarak, Sınav Kaygısı Envanteri (SKE) ve Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ve sonuçlardan bazıları şöyle sıralanabilir: Bayan öğrencilerin sınav kaygı düzeyi bay öğrencilere göre daha yüksektir. Kişilik genel uyum, sosyal uyum, kişisel uyum puanı düşük öğrencilerin, bu puanları yüksek olan öğrencilere göre sınav kaygı puanı daha yüksektir. Öğrencilerin kişiliklerinin genel uyumu ile sınav kaygısı arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki vardır.

Anahtar kelimeler: Sınav Kaygısı, , Kişilik Özellikleri, Regresyon Analizi

ABSTRACT

Test anxiety effects the students' scores negatively. Test anxiety may differ as personal characteristics of students. This study aims to investigate test anxiety level of students with personal characteristics. Test Anxiety Questionnaire and Hacettepe Personality Questionnaire are used as a measurement tool. Some results of the study as follows; female students' test anxiety is higher than male students. Test anxiety score of students who has personality general harmony, social harmony and personality harmony scores are low, is higher than students who has personality general harmony, social harmony and personality harmony scores are high. There is negative significant relationship between personality general harmony with test anxiety of students.

Keywords: Test Anxiety, Personality Characteristics, Regression Analysis

¹ Bu çalışma, 8. Türkiye Ekonometri ve İstatistik Kongresinde (Mayıs 2007) bildiri olarak sunulmuştur. Bildiri kitabı basılmayacaktır.

SUMMARY

Purpose:

Exams have an important role in students' life and a determining factor shaping students' future. Therefore, they cause test anxiety in students. Key reasons of test anxiety are family expectations and pressure, school-environment, and personality characteristics. The purpose of this study was to examine university students' test anxiety in terms of some personality characteristics. It was investigated whether students' test anxiety shows significant difference according to their gender, education level (class level) and general personality, social and personal harmony and sub personality characteristics level.

Method:

The research model of this study is a survey model. The population of this study is students in the Faculty of Economics and Administrative Sciences at Afyon Kocatepe University in the 2006-2007 education year. Population was divided into four categories by their levels (freshman, sophomore, junior and senior). Random cluster sampling was used to determine the sample of the study consisting of 310 (%55 male, %45 female; %27 first, %27 second, %23 third, %23 fourth class) students. Personal information form, Test Anxiety Questionnaire (TAQ) and Hacettepe Personality Questionnaire (HPQ) were used to collect relevant data.

TAQ has seven sub-scales and a total of 50 items. Sub-scales of TAQ are; others' point of views, students' own thoughts, anxiety about future, anxiety of being not ready, physical responses, mental responses and general test anxiety. HPQ consists of 160 items that measure general personality harmony and sub-personality characteristics. General personality harmony scale is divided into social and personal harmony sub-scales. Personality social harmony scale consists of family relationships, social relationships, social norms and antisocial tendency sub-scales. Personal harmony scale consists of self achievement, emotional stability, neurotic tendency and psychotic symptom sub-scales. Each sub-scale consists 20 items. Data were analyzed by using independent two sample t test, analysis of variance, regression and correlation analysis.

Findings:

Findings of study showed that students have moderate test anxiety during the tests. Student's future anxiety and general test anxiety scores were higher than other subscales scores. Female student's test anxiety score is higher than male students'. There are no statistically significant differences in students' test anxiety by their levels (freshman, sophomore, junior and senior). There is a negative significant relationship between general personality, social and personal harmony level with students' test anxiety level. The higher harmony level related to personality characteristics is, the lower test anxiety level is. Family relationships, social relationships, social norms, self-confidence, antisocial tendency, emotional stability and neurotic tendency as sub characteristics of personality general harmony are the factors that effect the test anxiety. When the family relationships of students get better, social relationships and norms get worse and also self-distrust, antisocial tendency, emotional instability, neurotic tendency levels and students' test anxiety level increase.

Result:

Test anxiety is an important factor that negatively affects students' success during the education process. To decrease students' test anxiety level, collaboration with school management, families and psychological advisors is needed. The results of this study will be a guideline for educators.

1.GİRİŞ

Sınavlar öğrencilerin hayatlarının şekillenmesindeki önemli süreçlerdir. Bu durum, öğrencilerin kaygılarını artırabilmektedir. Sınavların öğrencilerde oluşturduğu kaygı, öğrencilerin derslere karşı tutumunu ve başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu konuda yapılan araştırma bulguları (Öner, 1972; Culler ve Holahan, 1980; Başarır, 1990; Erkan, 1991; Cüceloğlu, 1991; R.A.M.,1998; Cassady ve Johnson, 2002; Yıldırım ve Ergene, 2003; Cassady, 2004; Chapell, 2005; Bacanlı ve Sürücü, 2006) öğrencilerin bu yönlerinin incelenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Öğrencilerde sınav kaygısının oluşmasında, temel üç faktör ortaya çıkmaktadır. Bunlar; ailenin çocuk üzerindeki beklentileri ve baskıları (Büyükkaragöz, 1990; Christenson

vd., 1992; Yıldız, 2007), okulun beklentileri ve politikaları (Yapıcı ve Yapıcı, 2005), öğrencinin kişilik özellikleri (Woolfolk, 1993; Gülen, 1993; Çankaya, 1997; Ekşi, 1998; Lufi ve Darliuk, 2005; Alyaprak, 2006) faktörleridir. Kişilik özellikleri ile sınav kaygısı arasındaki ilişkinin, bazen ters bazen aynı yönlü olduğu görülebilmektedir (Köknel, 1985; Yavuzer, 1992). Lufi, 2004; Popko, 2004; Chamorro-Premuzic ve Ahmetoglu, 2007).

Öğrencilerin sınav kaygısının azaltılması başarılarını artırabilmektedir (Donald ve Katz, 1999). Bu nedenle, sınav kaygısıyla baş etmede öğrencilerin kişilik özelliklerinin belirlenerek, kişilik özelliklerine göre sınav kaygı düzeyinin yüksek olması olası olan öğrencilere psikolojik danışmanlık desteğiyle yardımcı olunabilir. Bunun için öğrencilerin kişilik özelliklerine göre sınav kaygı düzeyinde farklılık olup olmadığı ve hangi kişisel özelliklerin sınav kaygısını ne yönde etkilediğinin belirlenmesine ihtiyaç vardır.

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin bazı kişilik özellikleri ile sınav kaygısı arasında ilişki olup olmadığını belirlemektir. Cinsiyete, öğrenim aşamasına (sınıfa) ve kişilik uyum özelliklerine göre sınav kaygı düzeyinde farklılık olup olmadığını araştırmaktır. Bunlarla ilgili hipotezler aşağıda verilmiştir.

Genel hipotezler

H₁ : Cinsiyete göre öğrencilerin sınav kaygısı düzeyinde farklılık vardır.

H₂ : Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin sınav kaygısı düzeyinde farklılık vardır.

H₃ : Öğrencilerin kişiliklerinin genel uyum düzeyine göre, sınav kaygısı düzeyinde farklılık vardır.

H₄ : Öğrencilerin kişiliklerinin genel uyum düzeyi ile sınav kaygısı düzeyi arasında ilişki vardır.

Alt hipotezler

H₃ hipotezinin alt hipotezleri:

H₃₁ : Öğrencilerin kişiliklerinin sosyal uyum düzeyine göre, sınav kaygısı düzeyinde farklılık vardır.

H₃₂ : Öğrencilerin kişiliklerinin kişisel uyum düzeyine göre, sınav kaygısı düzeyinde farklılık vardır.

H₄ hipotezinin alt hipotezleri:

H₄₁ : Öğrencilerin kişiliklerinin sosyal uyum düzeyi ile sınav kaygısı düzeyi arasında ilişki vardır.

H₄₂ : Öğrencilerin kişiliklerinin kişisel uyum düzeyi ile sınav kaygısı düzeyi arasında ilişki vardır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmanın modeli, tarama modeli olup ilişki analizi yöntemi uygulanmıştır.

3. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın evreni, Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF öğrencileridir. Evren, sınıf bazında dört tabakaya ayrılmıştır. Her bir tabakada altı şube vardır. Her bir tabakadan kümelere göre tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak ikişer şube belirlenmiştir. Toplamda 8 şubede ölçüm yapılmıştır. Ölçümde 368 anket formu kullanılmıştır. Anket formlarında öğrencilerin cevaplarının tutarlılık değerlendirmesi yapılmıştır. 58 anket formu tutarlı bulunmamıştır. 310 anket formu tutarlı bulunarak değerlendirmeye alınmıştır. Örnek kitlenin cinsiyet ve sınıfa göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklemdaki Öğrencilerin Cinsiyet ve Sınıf Dağılımı

Sınıf	Erkek	Bayan	Toplam
1	47	38	85
2	46	38	84
3	38	33	71
4	38	32	70
Toplam	169	141	310

4. KULLANILAN ARAÇLAR

Bu incelemede ölçme aracı olarak kişisel bilgi formu, Sınav Kaygısı Envanteri (SKE) (Baltaş, 2000) ve Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE) (Özgüven, 1992) kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu ile öğrencinin demografik bilgileri (cinsiyet, yaş, bölüm, sınıf, anne babanın eğitim durumu, ailenin gelir durumu vb.) belirlenmiştir.

4.1. Sınav Kaygısı Envanteri (SKE)

Sınav kaygısı envanteri 50 maddeden ve yedi alt ölçekten oluşmaktadır. Maddelerin cevap seçenekleri doğru-yanlış olarak iki seçenektir. Ölçeğin değerlendirilmesinde doğru cevaba 1, yanlış cevaba 0 puan verilmektedir. Puanın yüksekliği olumsuz, düşüklüğü ise olumlu durumu ifade etmektedir (Baltaş, 2000, 191-197).

Sınav kaygısı envanterinin Cronbach' Alpha katsayısı 0,86 bulunmuştur. Bu değer envanterin güvenilir (Özdamar, 2004:633) olduğunu göstermektedir. Albayrak (2006) yaptığı çalışmada, envanterin Cronbach' Alpha katsayısını 0,88 bulmuştur.

4.2. Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE)

Hacettepe kişilik envanteri, bireyin kişilik genel uyum düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Envanter, bireyin kişisel uyum ve sosyal uyum iki alt ölçeğinden ve bu ölçeklerin her biri dört alt ölçekten oluşmaktadır. Envanterle bireyin sekiz kişisel özelliği ölçülmektedir. Her bir ölçek 20 maddeden oluşmaktadır. Envanterde 168 madde vardır. 8 madde envanterin cevaplanmasındaki tutarlılığı ölçmek amacıyla konulan tekrarlı maddelerdir. Maddelerin cevap seçenekleri doğru-yanlış olarak iki seçenektir. Ölçeğin değerlendirilmesi cevap anahtarına göre yapılmaktadır. Her bir madde 1 puanla değerlendirilmektedir. Puanın yüksekliği olumsuz, düşüklüğü ise olumlu durumu ifade etmektedir (Özgüven, 1992, 8-20). Hacettepe kişilik envanterinin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach' Alpha katsayısı (0.84) hesaplanmıştır. Bu değer envanterin güvenilir (Özdamar, 2004:633) olduğunu göstermektedir.

Özgüven (1976) tarafından aralıklı tekrar yöntemi ile ölçeğin 7 adet güvenilirlik çalışması yapılmış ve bu çalışmalarda en düşük güvenilirlik değeri 0,58 ortalama

güvenirlik değeri 0,82 bulunmuştur. HKE'nin Genel Uyum, Kişisel Uyum, Sosyal Uyum ölçeklerinin güvenilirlik çalışmasını yapan araştırmacılar (Gedikli, 1989; Alpten, 1989; Yıldırım, 1988; Tanrıdağ, 1988; Özhan, 1983) ölçeklerin güvenilir olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Akt., Saygılı, 2000:31).

5. BULGULAR VE YORUM

Elde edilen veriler SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Sınav Kaygısı ve Hacettepe Kişilik Envanteri'nin ve alt ölçeklerinin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilerin Sınav Kaygısı ve Kişilik Puanlarına İlişkin İstatistik Değerler

	N	\bar{X}	s	Min.	Mak.	Tam değer
Genel Uyum Puanı	310	104,37	13,432	77	140	160
Sosyal Uyum Puanı	310	56,23	6,858	36	68	80
Kişisel Uyum Puanı	310	48,14	9,344	28	75	80
Kendini Gerçekleştirme	310	15,26	2,727	7	19	20
Duygusal Kararlılık	310	11,13	2,843	6	20	20
Nevrotik Eğilimler	310	11,11	2,673	5	18	20
Psikotik Belirtiler	310	10,63	3,662	3	18	20
Aile İlişkileri	310	15,71	3,208	8	20	20
Sosyal İlişkiler	310	14,69	3,009	6	19	20
Sosyal Normlar	310	13,90	2,853	7	19	20
Anti Sosyal Eğilimler	310	11,93	2,285	5	16	20
Sınav Kaygısı Puanı	310	25,95	7,645	10	44	50
Başkalarının görüşü	310	2,73	1,588	1	7	8
Kendi görüşünüz	310	3,34	1,409	1	6	7
Gelecekle ilgili endişeler	310	4,04	1,136	2	6	6
Hazırlanamama endişesi	310	3,15	1,581	0	6	6
bedensel tepkiler	310	2,85	1,918	0	7	7

Zihinsel tepkiler	310	5,64	2,178	1	10	10
Genel sınav kaygısı	310	4,20	1,455	0	6	6

Öğrencilerin kişilik genel uyum puan ortalaması (104,37) 0-160 puan aralığının orta noktası olan 80 puandan yüksek olması öğrencilerin kişiliklerinin uyumlu (Özgüven, 1992, 48) olduğunu göstermektedir. Genel uyum puanı, sosyal ve kişisel uyum puanlarının toplamıdır. Sosyal uyum puanı ortalaması (56,23) ve kişisel uyum puan ortalaması (48,14), 0-80 puan aralığının orta noktası olan 40 puandan yüksek olduğu için sosyal ve kişisel olarak uyumlu (Özgüven, 1992, 48) olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalaması (25,95), 0-50 puan aralığının orta noktasına yakındır. Öğrencilerde orta düzeyde sınav kaygısı olduğunu göstermektedir. Alt ölçeklere ilişkin ortalamalar incelendiğinde, gelecekle ilgili endişe ve genel sınav kaygısı ortalamalarının puan aralığı orta noktasından fazla olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin sınavlarda, genel sınav kaygısı ve gelecekleriyle ilgili kaygıları diğer kaygılara göre daha yüksektir.

Öğrencilerin cinsiyete göre sınav kaygısı, kişilik genel uyum, sosyal uyum ve kişisel uyum puan ortalamaları arasında farklılık olup olmadığı bağımsız iki örneklem t testi ile test edilmiştir. İstatistik değerleri Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Sınav Kaygısı ve Kişilik Puanlarına İlişki t Değerleri

	cinsiyet	N	\bar{X}	s	t	p
Sınav Kaygısı	Erkek	169	24,50	7,299	-3,71	0,000
	Bayan	141	27,67	7,718		
Genel Uyum	Erkek	169	104,54	13,733	0,253	0,800
	Bayan	141	104,16	13,107		
Sosyal Uyum	Erkek	169	55,53	7,739	-1,976	0,049
	Bayan	141	57,07	5,534		
Kişisel Uyum	Erkek	169	49,01	8,522	1,815	0,071
	Bayan	141	47,09	10,174		

Cinsiyete göre, öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık vardır ($p=0,000 < \alpha=0,01$). Bulgular H_1 hipotezini desteklemiştir. Bayan

öğrencilerin sınav kaygı düzeyi erkek öğrencilere göre daha yüksektir. Zahhar ve Hocevar, (1991), Kapıkıran (2002), Peleg-Popko (2004), Chapell (2005) benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Cinsiyete göre, öğrencilerin, genel, kişisel ve sosyal uyum puan ortalamaları arasında $\alpha=0,01$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur.

Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin sınav kaygısı puan ortalamaları arasında fark olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile test edilmiştir. Sınıflara göre öğrencilerin sınav kaygısı puanı ortalamaları arasında $\alpha=0,01$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur. Bulgular H_2 hipotezini desteklememiştir. Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin kişilik genel, sosyal ve kişisel uyum puan ortalamaları arasında $\alpha=0,01$ anlamlılık düzeyinde anlamlı bir farklılık yoktur. İstatistiki değerler Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4: Öğrencilerin Sınıflara Göre Sınav Kaygısı ve Kişilik Uyumuna İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Bulguları

Sınıf	N	Sınav kaygısı		Genel uyum		Kişisel uyum		Sosyal uyum	
		\bar{X}	s	\bar{X}	s	\bar{X}	s	\bar{X}	s
1	85	26,21	7,698	103,86	13,847	47,53	9,643	56,33	6,851
2	84	25,77	7,562	104,51	13,592	48,26	9,525	56,25	6,675
3	71	25,65	7,657	104,68	13,336	48,68	9,157	56,00	7,018
4	70	26,13	7,817	104,50	13,091	48,17	9,098	56,33	7,058
Toplam	310	25,95	7,645	104,37	13,432	48,14	9,344	56,23	6,858
F		0,097		0,058		0,202		0,037	
p		0,962		0,982		0,895		0,990	

Öğrencilerin kişilik genel, sosyal ve kişisel uyum puanlarının medyan değerleri belirlenmiştir. Kişilik genel uyum puanının medyan değeri 104, kişilik sosyal uyum puanının medyan değeri 57, kişilik kişisel uyum puanının medyan değeri 49’dur. Kişilik genel, sosyal, kişisel puanları, medyan değerine eşit ve büyük olan öğrencilerle küçük olan öğrencilerin sınav kaygı ve alt ölçeklerin puanları arasında farklılık olup olmadığı bağımsız iki örneklem t testi ile test edilmiştir. İstatistiki değerler Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5: Öğrencilerin Sınav Kaygısı ve Alt Ölçeklerine Göre Kişilik Uyumuna İlişkin Bağımsız İki Örneklem t Testi Bulguları

	genel uyum puanı					sosyal uyum puanı					kişisel uyum puanı				
	n	\bar{X}	t	p	n	\bar{X}	t	p	n	\bar{X}	t	p			
Sınav Kaygısı	≥ 104	165	22,76	-	0,000	≥ 57	178	24,19	-	0,000	≥ 49	166	23,15	-	0,000
	<104	145	29,57	8,71		< 57	132	28,32	4,88		< 49	144	29,17	7,50	
Başkalarının görüşü	≥ 104	165	2,55	-	0,039	≥ 57	178	2,74	0,13	0,896	≥ 49	166	2,47	-	0,002
	<104	145	2,92	2,07		< 57	132	2,71			< 49	144	3,02	3,09	
Kendi görüşü	≥ 104	165	2,93	-	0,000	≥ 57	178	3,18	-	0,024	≥ 49	166	3,18	-	0,038
	<104	145	3,80	2,07		< 57	132	3,55	2,28		< 49	144	3,51	2,09	
Gelecekle ilgili endişeler	≥ 104	165	4,02	-	0,770	≥ 57	178	3,94	-	0,062	≥ 49	166	3,98	-	0,272
	<104	145	4,06	-29		< 57	132	4,18	1,88		< 49	144	4,12	1,10	
Hazırlanamama endişesi	≥ 104	165	2,47	-	0,000	≥ 57	178	2,72	-	0,000	≥ 49	166	2,77	-	0,000
	<104	145	3,92	9,06		< 57	132	3,71	5,71		< 49	144	3,58	4,70	
Bedensel tepkiler	≥ 104	165	2,30	-	0,000	≥ 57	178	2,42	-	0,000	≥ 49	166	2,19	-	0,000
	<104	145	3,48	5,67		< 57	132	3,44	4,78		< 49	144	3,63	7,09	
Zihinsel tepkiler	≥ 104	165	4,76	-	0,000	≥ 57	178	5,20	-	0,000	≥ 49	166	4,76	-	0,000
	<104	145	6,64	8,41		< 57	132	6,23	4,21		< 49	144	6,65	8,46	
Genel sınav kaygısı	≥ 104	165	3,73	-	0,000	≥ 57	178	3,98	-	0,002	≥ 49	166	3,81	-	0,000
	<104	145	4,74	6,45		< 57	132	4,50	3,14		< 49	144	4,65	5,28	

Kişilik genel uyum, sosyal uyum ve kişisel uyum düzeyi düşük öğrencilerin yüksek olanlara göre sınav kaygı düzeyi daha yüksektir. H_3 , H_{31} ve H_{32} hipotezleri $\alpha=0,01$ anlamlılık düzeyinde desteklenmiştir. Sınav kaygı envanterinin alt ölçeklerine ilişkin hipotezler, hipotez sayısının çok fazla olacağından hipotez olarak ifade edilmemiştir. Tablo 5 incelendiğinde kişilik özelliklerine göre sınav kaygı envanterinin alt ölçeklerine ilişkin farklılık olup olmadığı görülebilir. Kişilik genel uyum puanı düşük öğrencilerin yüksek öğrencilere göre, sınav kaygı envanterinin alt ölçeklerinden; başkalarının görüşü, kendi görüşü, hazırlanamama endişesi, bedensel tepkiler, zihinsel tepkiler, genel sınav kaygısı puanları arasında $\alpha=0,01$ anlamlılık düzeyinde anlamlı farklılıklar vardır. Kişilik genel uyum puanının medyan değerinden düşük öğrencilerin yüksek olan öğrencilere göre sınav kaygı alt ölçeklerinin puanları daha yüksektir.

Öğrencilerin sınav kaygısı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek için regresyon analizi yapılmıştır. Bu analiz, bağımlı değişkenin sınav kaygısı, bağımsız değişkenlerin farklılaştırıldığı yedi modelde incelenmiştir. Regresyon modelleri ile ilgili değerler Tablo 6'da verilmiştir. Model 1'de kişilik genel uyum puanı ile sınav kaygısı puanı, Model 2'de kişilik sosyal uyum puanı ile sınav kaygısı puanı, Model 3'de kişilik kişisel uyum puanı ile sınav kaygısı puanı, Model 4'de kişilik sosyal ve kişisel uyum puanı arasında ters yönlü anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Bu bulgulara göre H_4 , H_{41} ve H_{42} hipotezleri desteklenmiştir.

Model 5, 6 ve 7 adimsal (stepwise) regresyon yöntemiyle tahmin edilmiştir. Model 5'de, sosyal uyum özelliğinin alt özelliklerinden Sosyal İlişkiler (Sİ), Sosyal Normlar (SN), Antisosyal Eğilimler (AE) ile sınav kaygısı arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Model 6'da, Kendini Gerçekleştirme (KG), Duygusal Kararlılık (DK) ile sınav kaygısı arasında ters yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Model 7'de Aile İlişkileri (Aİ) ile sınav kaygısı arasında aynı yönlü, Sosyal İlişkiler (Sİ), Antisosyal Eğilimler (AE), Duygusal Kararlılık (DK), Nevrotik Eğilimler (NE) ile sınav kaygısı arasında ters yönlü anlamlı ilişkiler belirlenmiştir.

Tablo 6: Regresyon Modeli Sonuçları

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6	Model 7
Sabit	85,594	52,406	58,906	77,255	73,251	63,677	82,501
t	21,4**	9,3**	25,4**	16,9**	12,6**	25,1**	22,1**
GU	-0,564						
t	-15,1**						
SU		-0,466		-0,338			
t		41,8**		-4,6**			
KU			-0,686	-0,661			
t			-14,6**	-14,5**			
AI							0,271
t							2,6*
SI					-1,027		-1,035
t					-6,4**		-9,6**
SN					-0,402		
t					-2,5*		
AE					-2,163		-1,341
t					-8,1**		-7,1**
KG						-0,768	
t						-4,7**	
DK						-2,346	-0,627
t						-15,6**	-3,6**
NE							-2,018
t							-10,8**
PB							
t							
R	0,680	0,281	0,668	0,698	0,478	0,761	0,823
R ²	0,463	0,079	0,446	0,487	0,229	0,579	0,677
$\overline{R^2}$	0,461	0,076	0,444	0,484	0,220	0,576	0,671
F	227,6**	22,7**	212,8**	125,1**	25,9**	181,0**	109,0**
N	310	310	310	310	310	310	310

* % 5, ** % 1 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı t değerleridir.

6. SONUÇ

Sınav kaygısı öğrencilerin eğitim sürecinde yaşadığı olumsuz duygulardır. Bu duygu, öğrencilerin başarısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin sınav kaygı düzeyleri, kişilik uyum düzeyleri ve kişilik özellikleri ile sınav kaygısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmanın bulgularına göre, öğrencilerin sınavlarda orta düzeyde bir kaygı yaşadıkları belirlenmiştir. Sınav kaygısı envanterinin alt ölçeklerinden, gelecekle ilgili kaygı ve genel sınav kaygısı düzeyi diğer kaygı türlerine göre daha yüksektir. Bayan öğrencilerin sınav kaygı düzeyinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Zahhar ve Hocevar, (1991), Kapıkıran (2002), Peleg-Popko (2004), Chapell (2005), (Yıldız, 2007) yaptıkları çalışmalarda aynı sonuçlara ulaşmışlardır.

Sınav kaygısı ile kişilik genel, sosyal ve kişisel uyum değerleri arasında ters yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin bu kişilik özellikleriyle ilgili uyum düzeyi arttıkça sınav kaygı düzeyi azalmaktadır. Kişilik genel uyumunun alt özelliklerinden aile ilişkileri, sosyal ilişkiler, antisosyal eğilimler, duygusal kararlılık ve nevrotik eğilimlerin sınav kaygısını etkileyen kişisel özelliklerdir. Sınav kaygısının kişilik özelliklerinden aile ilişkileri ile aynı yönlü, sosyal ilişkiler, antisosyal eğilimler, duygusal kararlılık ve nevrotik eğilimler arasında ters yönlü anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Peleg-Popko'nun (2004) çalışmasında da benzer bulgular elde edilmiştir.

Sınav kaygısı, öğrencilerin eğitim sürecinde başarısını etkileyen önemli bir faktördür. Sınav kaygısını azaltmak için okul yönetimi, aile ve psikolojik danışmanlarla işbirliği yapılmalıdır. Bu çalışmada elde edilen sonuçların, uygulayıcılara, öğrencilerin kişilik özelliklerine göre sınav kaygısı yaşaması olası öğrencilere psikolojik, sosyal, okul ve aile desteğiyle bu kaygıyı azaltma konusunda yol gösterici olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Albayrak, İpek (2006). *Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Sınav Kaygısını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Bacanlı, F., Sürücü M. (2006). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygıları ve Karar Verme Stilleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi / Educational Administration*, 45, 7-35
- Baltaş, A. (2000). *Öğrenmede ve Sınavlarda Üstün Başarı*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Başarır, D. (1990). *Ortaokul Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Durumluk Kaygısı, Akademik Başarı ve Sınav Başarısı Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Büyükkaragöz, S. (1990). Okula Uyumsuzluk ve Başarısızlıkta Ailenin Rolü”, *Eğitim Ve Bilim*, 78, 29-33.
- Cassady J. C. (2004). The Influence Of Cognitive Test Anxiety Across The Learning-Testing Cycle, *Learning and Instruction*, 14, 569-592
- Cassady J. C., Johnson R. E. (2002). Cognitive Test Anxiety and Academic Performance, *Contemporary Educational Psychology*, 27, 270-295
- Chamorro-Premuzic, T. ve Ahmetoglu, G. (2007). Little More than Personality: Dispositional Determinants of Test Anxiety, *Learning and Individual Difference*
- Chapell M. S., Blanding Z. B., Silverstein M. E., Takahashi M., Newman B., Gubi A., McCann N. (2005). Test Anxiety and Academic Performance in Undergraduate Students, *Journal of Educational Psychology*, 97(2), 268-274.
- Christenson, S. L., Ounds, T. ve Gorney T. (1992). Family Factors and Student Achievement an Avenue to Increase Student's Success, *School Psychology*, Vol. 27, vol. 7, 178-206

- Culler, R. E., Holahan, C. J. (1980). Test Anxiety and Academic Performance: The Affected Study of Related Behaviors, *Journal of Educational Psychology*, Vol. 72, 16-20
- Cüceloğlu, D. (1991). *İnsan ve Davranışı*, İstanbul: Remzi Kitabevi
- Çankaya, Ö., (1997). *Lise Son Sınıf Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi*, Yüksek Lisans Tezi, [Orta Doğu Teknik Üniversitesi](#) · [Sosyal Bilimler Enstitüsü](#), Ankara
- Donald W., Katz R. C., (1999). Reducing Test Anxiety and Improving Self-Esteem in High School and College Students with Learning Disabilities” *Journal of Behavior Therapy And Experimental Psychiatry*, 30(3),191-198.
- Ekşi, P., (1998). *Sınav kaygısının Üniversite Adayı Ergenlerde İncelenmesi (İstanbul İli, Bakırköy İlçesi Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- El- Zahhar N., Hocevar D. (1991). Cultural and Sexual Difference in Test Anxiety, Trait Anxiety and Arousability: Egypt, Brazil and United States. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 22, 238-249
- Erkan, S. (1991). *Sınav Kaygısının Öğrenci Seçme Sınavı Başarısı İle İlişkisi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gülen, H. (1993). *Bazı Psikososyal Faktörler Açısından Çocukların Anadolu Lisesi Sınavı Öncesi Kaygı Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, [Dokuz Eylül Üniversitesi](#), ·Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir
- Kapıkıran, Ş. (2002). Üniversite Öğrencilerinin Sınav Kaygısının Bazı Psiko-Sosyal Değişkenlerle İlişkisi Üzerine Bir İnceleme. *Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 34-43
- Lufi D., Darliuk L. (2005). The Interactive Effect of Test Anxiety and Learning Disabilities among Adolescents. *Educational Research*, 43, 236-249
- Lufi L., Okasha, S., Cohen A. (2004). Test Anxiety and its Effect on the Personality of Sudents with Learning Disabilities. *Learning Disability Quarterly*, 27, 176-184

- Öner, N. (1972). Kaygı ve Başarı, *Hacettepe Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 2, 151-163.
- Öner, N. (1990). *Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı*, İstanbul, Yöret Vakfı Yayını
- Özdamar K., (2004) *Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi*, Kaan Kitabevi, Eskişehir
- Özgüven, E. (1992). *Hacettepe Kişilik Envanteri (HKE)*, Psikolojik Danışma Rehberlik Ve Eğitim Merkezi (PDREM), ANKARA
- Peleg-Popko O. (2004). Differentiation and Test Anxiety in Adolescents. *Journal of Adolescent*, 27, 645-662
- R.A.M. (1998). *Okullarda Rehberlik Çalışmalarının Değerlendirilmesi*. Araştırma ve Yayın Bölümü Raporu. Uşak.
- Saygılı, H. (2000). *Problem Çözme Becerisi İle Sosyal ve Kişisel Uyum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Woolfolk, A. E. (1993). *Educational Psychology*, Boston: Allyn and Bacon.
- Yapıcı, M. (2004). *Okul Ve İnsan*, Ankara: Ocak Yayınları.
- Yapıcı, Ş. ve Yapıcı M. (2005). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (1992). *Çocuk Psikolojisi*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, İ., Ergene T. (2003). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 224-234
- Yıldız, H. Y. (2007). *Sınav Kaygısı Ana-Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara